

CAMPANYES ESPELEOLÒGIQUES A HERBERS (CASTELLÓ)

La vessant humana

Quim Hernández
SIRE de la UEC de Sants

PRÒLEG

No resulta fàcil reconstruir una història que s'inicià l'any 1973, quant en l'actualitat, quaranta-un anys després, gairebé no resta cap documentació que aportí llum a les relacions humanes que, tingueren lloc paral·lelament a les científic-esportives. Desitjaria per tant, que l'objecte natural d'aquestes lletres, esdevinguessin un sincer homenatge dedicat exclusivament als homes i dones que, conformem encara avui un grup humà excepcional. A tots ells una forta abraçada i un etern agraïment per haver-nos concedit l'inestimable honor, d'entrar a les nostres vides. Totes les narracions, emmarcades en l'espai-temps, com no pot ser de cap altre manera, disposen bàsicament d'un principi, un desenvolupament i un final. No imagineu un altre ordre.

EL PRINCIPI

Divendres dia 21 d'abril del 1973, primer dia festiu de la setmana Santa. Amb la pretensiosa intenció de trobar una zona de "Primeres" pròpies de la SIRE de Sants, els companys expedicionaris; Vicenç, Carles, Pedrete, J. Antoni, Andreu i un servidor, ens embarcàvem a bord d'un petit òmnibus de servei públic,

que sortia de l'avinguda de Madrid, (Barcelona), en direcció a Torrelvella, municipi terolenc del baix Aragó.

Bo és explicar abans que, no disposàvem de cap dada, documentació ni referència, que prèviament ens introduís a les característiques geològiques de la zona, excepció feta, de la fe cega dipositada en les convincentes promeses amb les que en Pedrete ens embaïdava, es a dir, un autèntic paradís de

Figura-1 : "Ya nos vamos para Herbers"...

l'espeleòleg, replet de grans cavitats encara per explorar.

Si més no, la realitat va estar un altre, i a demés crua ... El que de cert s'amagava darrera de tants llaminers arguments, no era altra cosa que el desig profund del noi, de "fardar" davant dels pocs parents que encara li restaven...

Seria absurd negar que, buscàrem inútilment durant tot el dia, per uns paratges terrossos, sedimentaris, llongs, extens i inacabables... La tombàrem mes errats que un esquimal pel desert. Allí no existien més hipogeus que el clavegueram de la població, en el millor dels casos!! Ay!! que cara pagàrem la nostra bona fe!! Però ja sabem allò que canta el refranyer "No hi ha mal que per bé no vingui"

Ja de nit, notablement decebut i afligit, puix que n'èrem conscients de que l'haviem espifiat estrepitosament, algú encara cap cot, va recordar una noieta eixerida, xerradora i molt grata als nostres ulls... que ens havia assegurat durant el viatge, que, al seu poble, Herbes, sí que existia una cova que tothom comentava, era molt gran i que aclocant l'orella amb atenció, es podia vagament escoltar, una enigmàtica remor d'aigua eixint del seu interior. Com si de cop s'ens hagués encès la bombeta en paral·lel damunt del cap, unànimement optarem per canviar l'objectiu inicial de l'operació, i provar sort en aquesta petita localitat castellonenca, encara que només fora per mirar de salvar els mobles!!

Recordo, que espontàniament en Carles agafà la guitarra i clavant els acords d'una cançó de l'època, de "Rumba 3" (conegut grup rumber,) que més o menys deia... "Ya no te puedo querer,- mi cariño se acabó, (cor)A-AAAaa... Lo quemó tu falsedad, - Tus palabras de papel -A-AAAaa" Però ell va cantar "Ya nos vamos para Herbes, A-AAAaa. A ligar a las Chicàs, A-AAAaa, Por las noches a bailar- Co-

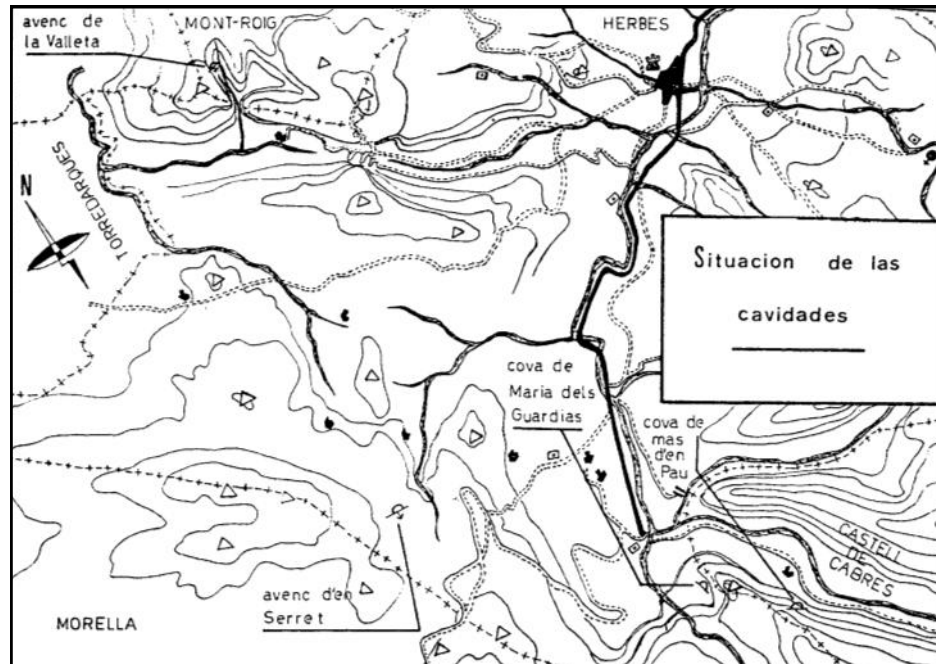

Figura-2: Planol de situació d'algunes cavitats explorades.

Figura-3: Interior de la Cova del Mas de Pau.

mo nos vamos a poner..." (figura-1) i com no vos ho podeu imaginar, aquesta melodia matraça ens va acompanyar tot el trajecte.

Figura-4: El Sr Miquel Vilalta i el seu Land Rover.

Un cop arribats, ni que dir-vos, que molt aviat ens familiaritzarem amb la gent del poble, fins l'extrem de que al següent dia, (23), el cap de correus, Sr Miquel Vilalta, bon home allà on els hagi, ens acompanyà personalment fins la mateixa boca de la cavitat, anomenada "Mas d'en Pau" toponímic que rep per la proximitat d'aquesta antiga masia. L'exploració va estar tan perfecta, que a tots ens va salvar la sortida i quelcom més... Per descomptat que, s'esvàí la fantasia de la possible existència d'un aquífer en aquella caverna, però la descoberta d'unes magnífiques colades estalagmítiques i grans estalactites al llarg dels seus 140 metres de recorregut i 28 de fondària, donaren peu a una propera exploració amb la finalitat d'aixecar la topografia i completar l'estudi. Tanmateix iniciar una recerca prospectiva de nous fenòmens subterranis. Per fi teníem una zona pròpia, i l'expedició podíem considerar-la un èxit!!!

Eternament agraïts, mai podrem doncs, oblidar la Mª Carme Bel Vilalta, puix que així es diu la "noieta" que fortuïtament coneguérem en el mini-bús, filla mitjana de l'alcalde en aquells temps, Joaquim Bel Pallarés, també un personatge força estimable, que encara he pogut abraçar amb gran joia recentment.

Com molts altres, cada un amb les inherents peculiaritats ben definides en el seu propi caràcter, i de forma anàloga a com es barregen els colors en una aquarel·la, aportaven el seu to personal intransferible, a l'hora de plasmar aquell inesborrable quadre emocional, que tan profundament va impregnar els nostres sentiments. Varem anar coneixent-los al llarg de les successives campanyes, que duguerem a terme per llurs contrades.

Durant els primers desplaçaments, utilitzarem tendes de campanya plantades a l'ereta del Batlle, per tal d'establir una base de logística. Mes tard, ens traslladarem al barfonda del poble, coneguda com "Ca la tia Maria" regentada pel Josep Ramon i la Maria Giner. Ens sentíem com a casa i ells es transformaren en una mena de segona família per nosaltres. Junt amb la resta del jovent, compartirem innombrables "calmantets" (Rom cremat amb sucre i grans de cafè) en aquell entranable establiment, avui lamentablement desaparegut. Podria afirmar sense temor a equivocar-me, que era precisament aquest

Figura-5: Les tres noies que anaren a la cova, l'Ampar, l'Anna i na Carme.

Anys	mes	dies	assistents	cavitats explorades
1973	abril	20 - 23	Carles, Pedro, Vicent, Quim, Andreu, Josep Antoni.	Cova del Mas d'en Pau
1973	agost	23 - 29	Carlos, perdrete, J. Antoni, Quim, J. Capdevila	Avenc del pinar de la Vall
1973	octubre	12 - 14	Quim, J. Capdevila	Avenc de la Xurita o Miquel Vilalta
1973	desembre	22 - 26	Quim, J. Capdevila	Avenc Fumat
1974	abril	12 - 15	Quim, J. Capdevila	Avenc de la Valleta (Parcial)
1974	agost	19 - 23	Ferran, Quim, J. Capdevila, Ramón.	Cova del Mas d'en Pau (Tornada del Tornero)
1975	agost	1 - 10	Ramiro, Quim, Ramón (+4 membres de CEP)	Cova del Mas d'en Pau, Avenc d'en Serret, Cova Maria dels Guardials, Avenc de la Valleta.
1976	maig	25 - 28	J. Hidalgo, G, Airo, Quim.	Cova Uscura, Cova Roja, Cova d'En Colleta.
1977	març	17 - 19	JMº Latorre, G. Airo, F, Serrano, E. Cancio, Quim.	Avenc del pinar de la Vall, Avenc Fumat, Avenc Miquel Vilalta o de la Xurita.

Taula-1: Cuadre cronològic de les activitats efectuades durant el període 1973 -1979.

local, el que per magnetisme aclaparava, gairebé tota la vida social d'Herbers.

Fou un èxit entre els vilatans, ja que a partir de llavors, molta gent, quant passàvem pels carrers, encara que fos a hores intempestives, ens invitava entrar a casa seva, per tal els explicarem com i per que fèiem allò que, ells no entenien massa bé i en conseqüència els despertava molt la curiositat.

Aquests fets, motivaren que cada cop s'ampliés més el nombre de compliments que havíem de realitzar cada vegada que veníem a la vila, fins l'extrem de que, un dia sencer, el destinàvem a realitzar aquestes funcions de caire cívic-amistós.

Durant les nostres estances en eixe poblet, també deixarem llavor de la nostra estimada activitat, dons un vailet de Reus, en Lluís de cal Seco, que hi estiujava, es veu que es va enamorar de l'estètica de la nostra dedicació, i proclamava als quatre vents que també volia ser espeleòleg. Va insistir innombrables vegades als seus pares per tal li compressin un casc i un carburador. Finalment a costa de molt insistir-hi, ho va aconseguir, el que ja no sabem, es que va passar amb ell i tots els estris... Des

d'aquestes línies li desitgem que hagi tingut molt encert i molta sort a la vida...Salut camarada!!!

El senyor Joaquim Bel, batlle de la població durant molts anys, fou una mena de Miquel Vilalta, però en més jove, i també xapat en el seu tarannà de bondat. Ens acompanyà a l'avenc del Pinar de la Vall compartint l'ensulsiada amb nosaltres, o l'avenc de la Valleta.

En el primer cas, ens transportà sobre el remolc del seu tractor, un "Ebre dièsel", 44-45 cv, amb el típic color blau ja descolorit i matissat pel Sol, fidel testimoni de solitària i feixuga feina. Durant l'ascens per la sinuosa pista que puja al Pinar de la Vall, (1.181m) anava tant lent, que ens donava temps a saltar de la carreta, fer fotos i tornar a pujar sense alterar la marxa.

D'altres vegades, assistirem a la rogativa que es sol fer el 25 d'agost a l'ermita de la Mare de Déu del Sargar. En una d'elles, abans de dinar, (durant l'ofici religiós) marxàrem a buscar "la Coveta Uscura" no gaire llunyana d'allà. S'escaparen també totes les noies, fins hi tot ens ajudaren a topografiar-la. Val

a dir que, només la seva presència, suposava tot un estímul pel nostre estat d'ànim, conferint-li una alegria i una capacitat per enfrontar les tasques que ens eren pròpies, extraordinària, només comparable a un meravellós dopatge.

Si més no, la que tingué més ressò, fou la que protagonitzaren en Ramon i Ferran, durant una estada no planificada, al regrés de l'expedició a la Cueva del Tornero, Checa (Guadalajara). El cas es que, després de fer-li una ullada protocol·lària a la cova del Mas d'en Pau, ja de volta ho comentarem al bar amb les noies (figura-5). Com era estiu n'hi havia de noves i algunes, molt encuriosides, ens varen preguntar si ens sabia greu tornar-hi per tal d'acompanyar-les: Que van demanar!! Tan en Ramon com en Ferran, els mancaren dècimes de segon per posar-se en peu i... apa som-hi!! Jo vaig optar per quedar-me, no tenia cap desig de tornar-hi i el mateix va fer en "Manolito".

He de puntualitzar que, era l'hora en que la tarda comença a avançar. Potser sota el meu estricte criteri, massa tard per intentar-ho, doncs entre preparar i introduir a persones que mai havien practicat aquesta activitat, amb la responsabilitat real que això comporta, la despesa en hores resulta sempre més elevada, i si damunt afegim el factor "ent" (esvaïment de la noció del temps), habitual quant es realitza aquest esport, doncs va passar el que havia de passar, que eren quarts d'una de la matinada i encara no havien fet cap.

La natural preocupació, el nerviosisme, l'angoixa entre els familiars i veïns, aviat es feu palesa, puix que es temien el pitjor... Alguns, els sentia comentar al meu voltant "les deuen estar violant completament nues i nuades en les estretors d'aquell l'antre infernal... d'altres que havien caigut tots plegats per alguna barranca, o s'havien ofegat creuant el riu... (baixava sec)... que se!! Jo només insistia en que conservessin la calma, doncs coneixia be, tant a l'un com a l'altre i podia confiar en el seu alt sentit de l'honor, a més de la solvència tècnica per sortir-se'n de qualsevol adversitat o situació compromesa, sobretot, en Ramon. A mes, la cova en qüestió es d'una dificultat molt baixa.

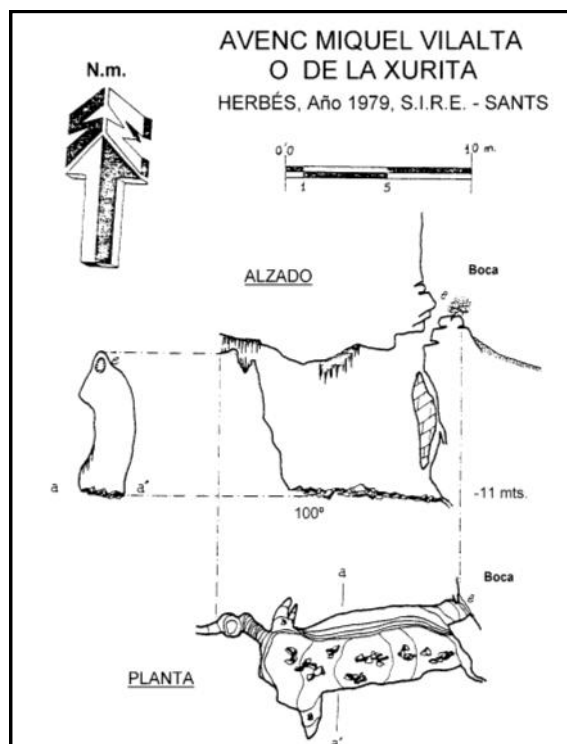
Respecte a les noies en general, no podem més que reconèixer la seva gràcia, honestat i sinceritat. A elles els devem amb molta gratitud, que la feixuga tasca portada a terme en aquelles terres, prenguéis caires realment humans i a l'hora molt divertits. Ens sentírem

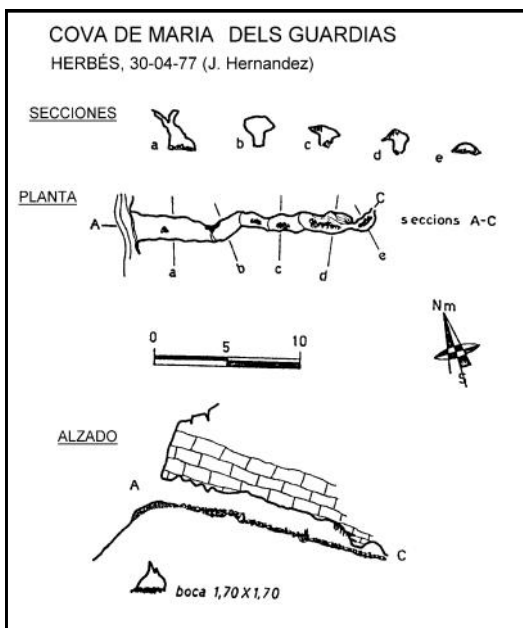
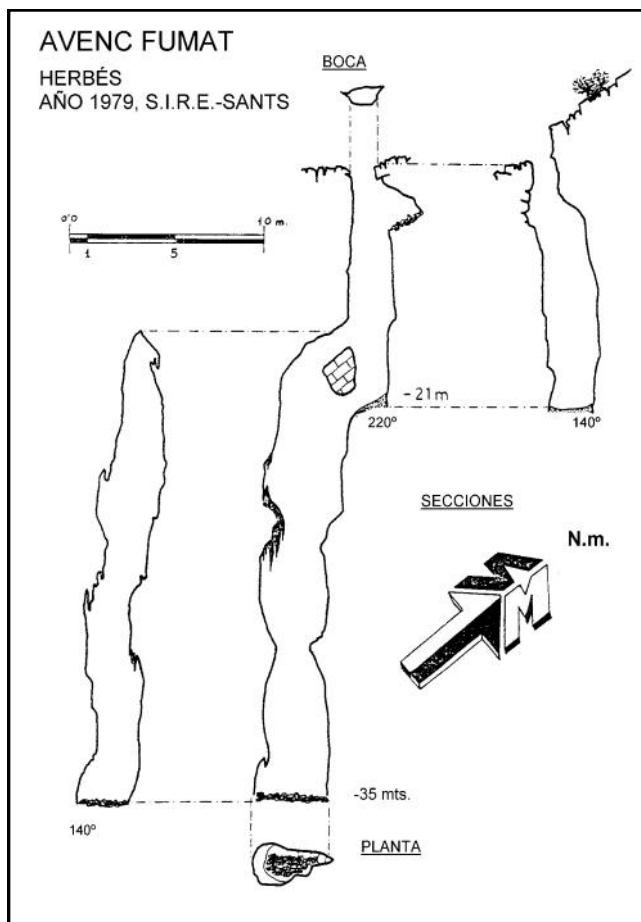
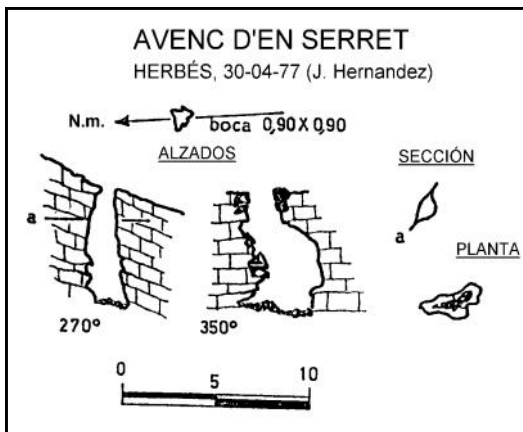
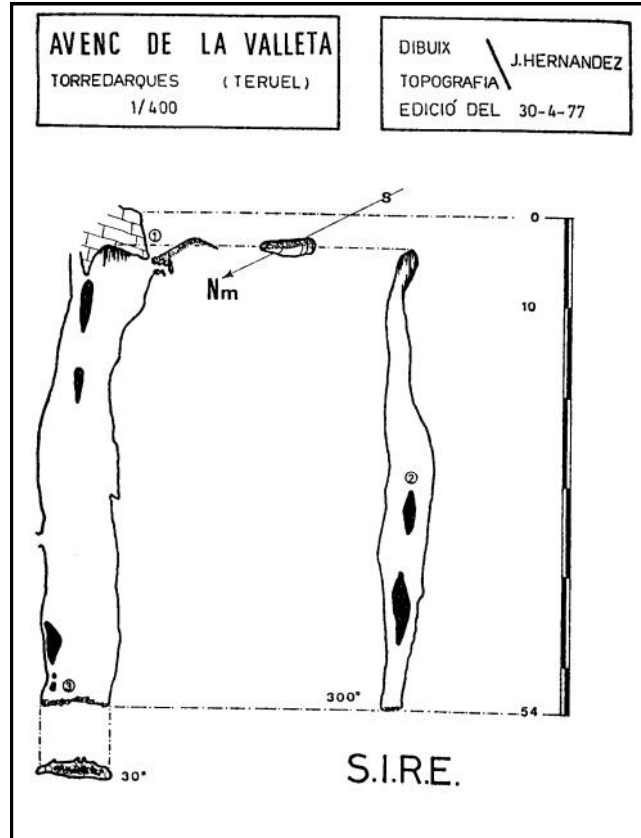
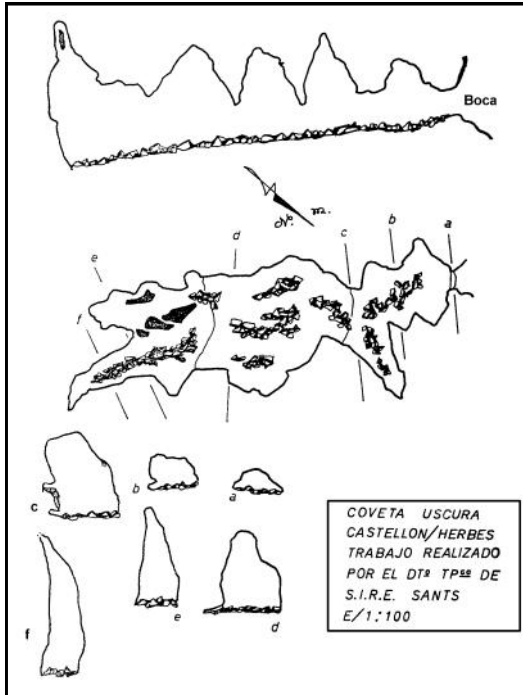
altament privilegiats de gaudir de la seva amistat.

I ja em se que, potser algú podria preguntar-me... "I no va sorgir res sentimental entre vosaltres...?" Doncs no serè pas jo qui entri en un terreny tan sagrat, com ho és el dels sentiments personals, sempre m'he sabut desautoritzat a fer-ho per qüestions ètiques, i espero també que, aquest perspicaç "algú", ho entengui i no m'ho tingui en compte. Famosa es aquella frase que diu, "No existeix un llenguatge capaç de transmetre fidedignament les emocions," i el cert es que hom percep amb certa ràbia, que això hagi de ser invariablement així, doncs aquest detall, em fa tristament sabedor de que el més preuat d'aquesta història, no vos el puc oferir, a menys que vosaltres, benvolguts companys/es, reviscoleu amb una bona dosi de romanticisme, que no d'enyorança, (si voleu, i podeu) la vostra fugissera joventut.

Aquest article ha estat un resúm del publicat al blog: CAMINS I CONEIXENÇA,
gospolux.blogspot.com.es
El 21 de juny de 2015

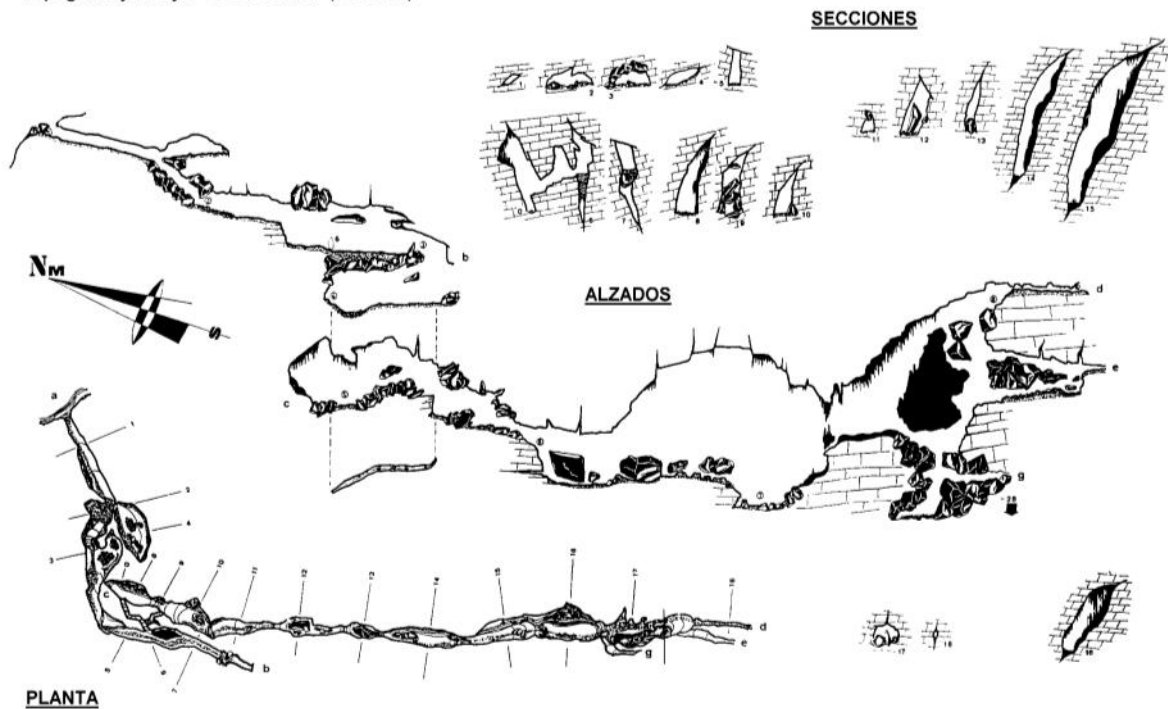
Annex de topografies realitzades durant les campanyes espeleològiques:

COVA DEL MAS D'EN PAU (CASTELL DE CABRES)

Topografía y dibujo: J. Hernandez (30-04-77)

AVENC DEL PINAR DE LA VALL

HERBÉS, Topografía Año 1979, S.I.R.E.-SANTS

